

Pisanje obnove s spremenjenim koncem pri pouku književnosti v 8. razredu OŠ

Tatjana Grah Marič, prof. slovenščine in teologije, Osnovna šola Sveti Jurij

Učenci so v okviru šolske interpretacije odlomka iz berila, črtice Ivana Tavčarja Tržačan, pisali obnovo s spremenjenim koncem in pri tem vključili literarnovedno znanje. Tvorjenje obnove s spremenjenim koncem lahko poteka v razredu ali na daljavo. Učenci so obnavljali besedilo odlomka in preoblikovali konec s pomočjo svoje domišljije in ustvarjalnosti z drugačnim, pozitivnim izidom. Poleg spremenjenega konca so vključili tudi poznavanje književnega znanja, in sicer značilnosti črtice ter življenje in delo avtorja. Prednost pisanja obnove s spremenjenim koncem v primerjavi z običajno obnovo je ta, da je kompleksnejša. Pri učencih spodbuja kritično mišljenje, razvija sposobnost reševanja književnih problemov ter krepi komunikacijske sposobnosti. Vključenost literarnovednega znanja pa od učencev zahteva poglobljeno znanje.

Uvod

Na primeru prikazujem izvedbo pisanja obnove s spremenjenim koncem pri pouku slovenščine v 8. razredu OŠ. Pisanje smo izvedli v šoli, v razredu (prejšnja šolska leta), in tudi na daljavo, saj je pisanje samostojnega besedila mogoče izvesti tudi tako, da učenci pišejo doma v določenem času (npr. preko aplikacije Zoom) in nato oddajo zahtevano nalogo bodisi zapisano na roko ali v Wordu učitelju v spletno učilnico.

Skozi učni sklop književnosti pri osmošolcih *Da videl bom čez vse ljudi* smo obravnavali besedila različnih avtorjev in različnih literarnih vrst in zvrsti. V sklopu smo brali odlomka iz berila *Mačkova očeta* (v skladu z učnim načrtom tudi celotno besedilo) Janka Kersnika ter odlomek črtice *Tržačan* Ivana Tavčarja; od poezije pa epsko pesem *Kronanje v Zagrebu* Antona Aškerca ter *Kmečko balado* Janeza Menarta. Prav tako so učenci v okviru sklopa spoznali značilnosti črtice ter življenje in delo posameznih avtorjev, tj. Janeza Menarta, Janka Kersnika, Ivana Tavčarja in Antona Aškerca. Po podrobni obravnavi, t. i. šolski interpretaciji, odlomka iz berila o Tržačanu (Honzak idr. 2005, 84–89) smo z učenci izvedli nove naloge v obliki krajših razmišljanj in presojanj ravnanj književnih oseb, pisanje dnevnikega lista glavne književne osebe in preverjanje znanja ter pisanje in vrednotenje obnove s spremenjenim koncem.

1 Obnova umetnostnega besedila

Obnova je t. i. vezana besedilna vrsta – v njej sporočevalec ne predstavlja prvine stvarnosti, temveč s svojimi besedami povzema vsebino prebranega. Besedilo lahko povzema na dva načina: podrobno

(tj. tako, da ohranja bistvene podatke in tudi nekaj nebistvenih/podrobnih) ali strnjeno (tj. tako, da ohranja le bistvene podatke) (Križaj in Bešter Turk 2018, 100).

Obnova umetnostnega besedila sledi pri pouku književnosti po obravnavi književnih prvin besedila in v okviru šolske interpretacije kot zadnja faza dela z umetnostnim besedilom.

Obnova lahko nastane tudi po branju neumetnostnih besedil, vendar se branje in kasneje tudi obnavljanje umetnostnih in neumetnostnih besedil razlikuje med seboj. Pri neumetnostnih besedilih so informacije preverljive ali govorijo o realno biva-jočem človeku ali enkratnem dogodku. Umetnostna besedila pa vsebujejo dogodke, osebe, kraje in čas, ki niso preverljivi. M. Pavlin Povodnik (1996, 63) meni, da je vsebina pri umetnostnem besedilu posredovana tako, da bralcu ponuja estetski užitek. Zato je tudi obnova umetnostnega besedila po vsebinski in estetski plati drugačna od obnove neumetnostnega besedila.

1.1 Obnova umetnostnega besedila v Učnem načrtu za slovenščino

Obnova se kot oblika pisanja besedil nanaša na zahtevane operative cilje in standarde znanja Učnega načrta za slovenščino (UN 2018). Že v splošnih ciljih UN zasledimo, da učenci pri pouku književnosti razmišljajoče in kritično sprejemajo ter **povzemajo, vrednotijo** in primerjajo umetnostna besedila. Stopajo v dialog z umetnostnim besedilom in o njem razpravljajo (UN 2018, 7). Obnovo umetnostnega besedila najdemo v UN kot obnavljanje ali pisanje o književnih osebah, prostoru,

času, temi, motivu ipd., kot strnjeno ali podrobno obnovo, pa tudi kot obnovo s spreminjanjem začetka ali konca ali pisanjem »dela, ki manjka«.

Ker učenci pri pouku slovenščine ob sprejemanju, razumevanju, doživljanju in vrednotenju umetnostnih besedil pridobivajo tudi književno znanje, je obnova s spremenjenim koncem – in vključeno stjo literarnovednega znanja – primerna tudi kot primer celostnega vrednotenja znanja, sploh pri učencih višjih razredov. Umeščanje besedil v časovni in kulturni kontekst ter literarnovedno znanje omogočata učencem globlje doživljanje, razumevanje in vrednotenje umetnostnih besedil. Literarnoestetsko doživetje, podprto z literarnovednim znanjem, omogoča poglobljeno spoznavanje besedne umetnosti in estetskih izraznih možnosti, prispeva k razvijanju pozitivnega odnosa do besedne umetnosti ter védenju o pomenu in vlogi umetnostnih besedil v preteklosti in sedanjosti, do poslušanja oz. branja umetnostnih besedil, do ustvarjalnosti in do (samo)izražanja v raznih medijih (UN 2018, 8).

Pri **operativnih ciljih** obnovo besedil v UN zasledimo v vseh **treh vzgojno-izobraževalnih obdobjih**, in sicer v okviru **razvijanja recepcijske zmožnosti s tvorjenjem/(po)ustvarjanjem ob umetnostnih besedilih (pisanje/interpretativno branje/govorjenje)**.

V **1. vzgojno-izobraževalnem obdobju** učenci npr. pri branju proznih besedil razvijajo zmožnost vživljanja v književno osebo, »poistovetenja« z njo/privzemanja njene vloge – domišljjski svet ubesedujejo tako, da postavijo sebe za osrednjo književno osebo oz. o književni osebi govorijo in pišejo kot o sebi (UN 2018, 17). V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju je sprejemanje (poslušanje, branje) praviloma nadrejeno tvorjenju (govorjenju, pisanju).

Tudi v **2. vzgojno-izobraževalnem obdobju** učenci razvijajo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja umetnostnih besedil ter prvin umetnostnega besedila, tako da pišejo (po)ustvarjalna besedila, »strokovna« besedila oz. fragmente besedil, ki vključujejo jezikovne in druge značilne prvine umetnostnih besedil; pri tem upoštevajo značilnosti dane umetnostne zvrsti/vrste.

Zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe razvijajo tako, da pišejo zgodbe – »kaj bi bilo, če bi jaz enkrat ...« (glavna književna oseba ravna v nasprotju z njihovimi pričakovanji); pišejo »manjkajoči del zgodbe« – (racionalno) razlago, dopolnitev avtorjeve zgodbe (zamolčani del), upoštevajoč logiko dogajanja/predzgodbe/nadaljevanja zgodbe. **Zmožnost doživljanja in razumevanja književnega prostora in časa** razvija-

jo tako, da tvorijo nov domišljjski svet s podobnim dogajalnim prostorom in/ali časom, kot je v umetnostnem besedilu; pišejo zgodbe, ki se dogajajo danes/v preteklosti/v prihodnosti – pri tem izhajajo iz svojega znanja in svojih izkušenj. **Zmožnost razumevanja dogajanja in teme v književnem besedilu** razvijajo tako, da pišejo zgodbo tudi s perspektive tistih književnih oseb, ki jim niso blizu; pišejo zgodbo vsak s perspektive druge književne osebe; utemeljujejo svoje videnje s primeri iz besedila (UN 2018, 29–30).

V **3. vzgojno-izobraževalnem obdobju** podobno kot v prvem in drugem učenci razvijajo recepcijsko zmožnost s tvorjenjem/(po)ustvarjanjem ob umetnostnih besedilih (pisanje, interpretativno branje, govorjenje). Tu se pojavi termin obnova, podrobna in strnjena.

Zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe razvijajo tako, da pišejo nove prigode znanih književnih oseb. **Zmožnost doživljanja in razumevanja književnega prostora in časa** razvijajo tako, da ustvarjajo nov domišljjski svet – dogajanje postavijo v preteklost, sedanjost ali prihodnost. **Zmožnost razumevanja dogajanja in teme (motivov/snovi) v književnem besedilu** razvijajo tako, da pišejo nova pripovedna besedila na določeno temo s podobnimi/različnimi motivi (UN 2018, 44).

V okviru **standardov znanja** vseh **treh vzgojno-izobraževalnih obdobjih** ima učenec skladno s cilji iz učnega načrta razvito zmožnost sprejemanja umetnostnih besedil in zmožnost **tvorjenja besedil** o umetnostnih besedilih in ob njih (strokovno in (po)ustvarjalno pisanje, govorjenje). Svoje ugotovitve o umetnostnih besedilih skladno predstavi ter vrednoti in utemelji svoje mnenje.

Med **standardi znanja** se pri učencih **1. VIO** pojavi **zmožnost predstavljanja književne osebe, vživljanja vanjo, poistovetenja** z njo in privzemanja njene vloge, kar pokaže tako, da **pove/napiše nadaljevanje zgodbe** (UN 2018, 50).

Prav tako se v okviru **standardov znanja v 2. VIO** pojavi, da učenec sledi književnemu dogajanju in ga razume; to pokaže tako, da obnovi dogajanje (povzame dogodke) v umetnostnem besedilu (4., 5., 6. r.); **pove/napiše zgodbo s perspektive druge književne osebe** (6. r.); **pove/napiše nadaljevanje zgodbe/predzgodbo** (5., 6. r.) (UN 2018, 55–56).

V **3. VIO** ima učenec razvito **zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe**, pokaže jo tako, da s (po)ustvarjalnim pisanjem **pokaže zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih oseb** (7., 8., 9. r.).

Zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja dogajalnega prostora in časa pokaže tako, da s (po)ustvarjalnim pisanjem ustvari nov dogajalni prostor (7., 8., 9. r.). **Razumevanje dogajanja, motivov, teme/sporočila in snovnega izhodišča književnega besedila** pokaže tako, da obnovi/povzame dogajanje (podrobno in strnjeno) (7., 8., 9. r.) (UN 2018, 60–61).

2 Pisanje obnove s spremenjenim koncem

Pri pisanju obnove s spremenjenim začetkom/koncem najprej izberemo, ali bomo obnavljali strnjeno ali podrobno. Pri spreminjanju začetka obnove moramo paziti, da se bo zgodba smiselno nadaljevala v znano besedilo. Ko tvorimo obnovo s spremenjenim zaključkom, pa si sami zamislimo rešitve določenih »problemov«. Dodamo lahko tudi kaj po svoji presoji. Pri tem ne smemo pozabiti, da izhajamo iz izhodiščnega besedila in da lahko spremenimo le en del. Za obnovo s preoblikovanim začetkom ali koncem je značilno tudi, da je ta obnova lahko daljša kot prvotno besedilo (Pavlin Povodnik 1996). »Kadar pišemo obnovo s spremenjenim koncem, si sami izmislimo rešitve posameznih problemov, dodamo še kaj skrivnostnega ali skritega.« (Pečjak 2018, 1)

Pisanje obnove s spremenjenim koncem v **okviru šolske interpretacije**, ki predstavlja sistem postopkov in metod učenja, poučevanja in književnega raziskovanja, ki pri pouku književnosti omogočajo skupinsko interpretacijo umetnostnega besedila, sodi v predzadnjo in zadnjo fazo, fazo novih nalog. Koraki šolske interpretacije so: doživljajsko-spoznavna motivacija, najava besedila (in njegova lokalizacija), interpretativno branje, premor po branju, izražanje doživetij, analiza, sinteza (in vrednotenje), nove naloge (Vogel Krakar 1999, 91).

V okviru faze novih nalog gre tudi za uporabo spoznanj v novih okoliščinah, torej ob novem umetnostnem besedilu. Naloge ob novem besedilu tudi preverjajo, če je bil naš proces uspešen. Nove naloge pa se seveda nanašajo tudi na obravnavano besedilo, ki se ga učenci samostojno lotijo z druge strani, npr. iščejo dopolnilne vire, dodatne dokaze, še druga izrazna sredstva itd. (Krakar Vogel 1999, 97–98).

2.1 Vključeno literarnovedno znanje

Navodilo »Vključi tudi podatke o avtorju in značilnosti črtice, tematiko, književni čas in prostor, temo, oznako književnih oseb« od učencev zah-

OBNOVA S SPREMENJENIM KONCEM (na podlagi odlomka I. Tavčarja Tržačan)

Dragi osmošolec, draga osmošolka!

Pri preteklih urah književnosti (v sklopu *Da videl bom čez vse ljudi*) si spoznal različne literarne vrste in zvrsti. Brali smo pesmi, lirske in epske, ter različna pripovedna dela.

Pesniki in pisatelji so v svojih delih vključili najrazličnejše tematike, od propadajočega kmečkega življenja, preko zgodovinske snovi o kmečkih uporih, razrvanih odnosih med sinovi in očeti ter krutega ravnanja do posvojenega sina. O vsem smo se pogovarjali, razmišljali in teme aktualizirali ter presojali ravnanje književnih oseb.

V črtici Ivana Tavčarja Tržačan si srečal motiv otroka brez staršev in kruto drugačnost njegovega otroštva.

Zdaj ti ponujam možnost, da opišeš, kako bi ti rešil Tomaža pred Matevževimi udarci. **Tomaž ne sme umreti – reši ga!**

Pri konkretizaciji teme bodi izviren in zanimiv. Upoštevaj vse tipične značilnosti besedilne vrste. Izražanje naj bo ustrezno, bogato z različnimi skladenjskimi vzorci.

Vključi tudi podatke o avtorju in značilnosti črtice, tematiko, književni čas in prostor, temo, oznako književnih oseb, aktualizacijo.

Ne pozabi na jezikovno in pravopisno pravilnost. Pred pisanjem si lahko narediš načrt (miselni vzorec).

Naslov svojega dela izberi med ponujenima (ali pa si ga izmisli sam):

- 1. Jaz kot socialni delavec**
- 2. Rešimo Tomaža**

Želim ti veliko pisateljskega navdiha in ustvarjalnega duha.

Tvoja učiteljica

teva poznavanje določenega **literarnovednega znanja**. To učenec izkaže tako, da pozna, razume in uporablja literarnovedne izraze, navedene v učnem načrtu (v tem primeru črtica); pozna umetnostna besedila obvezno obravnavanih avtorjev in avtoric, pri izbranih slovenskih avtorjih in avtoricah pozna tudi vlogo njihovih del v razvoju slovenskega jezika in književnosti (7., 8., 9. r.) ter okvirno predstavi literarnozgodovinsko obdobje, v katerem je ustvarjal/a avtor/ica (8., 9. r) (UN 2018, 63).

Pridobljeno literarnovedno znanje je v funkciji učenčevega poglobljenega doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil (UN 2018, 72).

3 Vrednotenje dokazov

Pred ocenjevanjem smo izvedli preverjanje znanja. Učenci so dobili navodilo, da se identificirajo z glavno književno osebo, presojujejo njeno doživljanje in ravnanje drugih oseb. Prejeli so navodilo, da zapišejo prvoosebno pripoved, doživljanje Tomaža pri Vrbarjevih kot list iz njegovega dnevnika. Mladim je oblika dnevniškega pisanja blizu, hkrati pa je bila učencem osnova za »prehod« in pripravo na pisanje obnove s spremenjenim koncem.

3.1 Preverjanje znanja

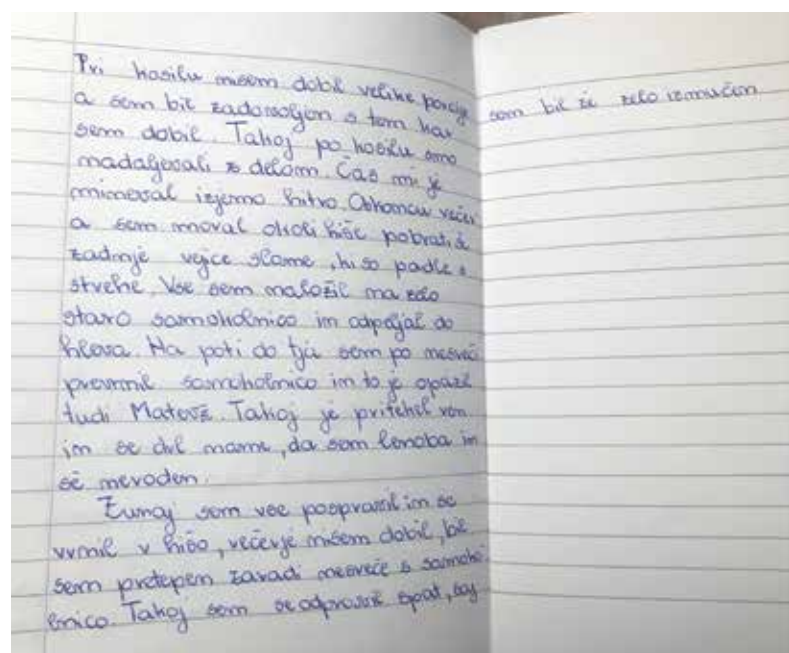
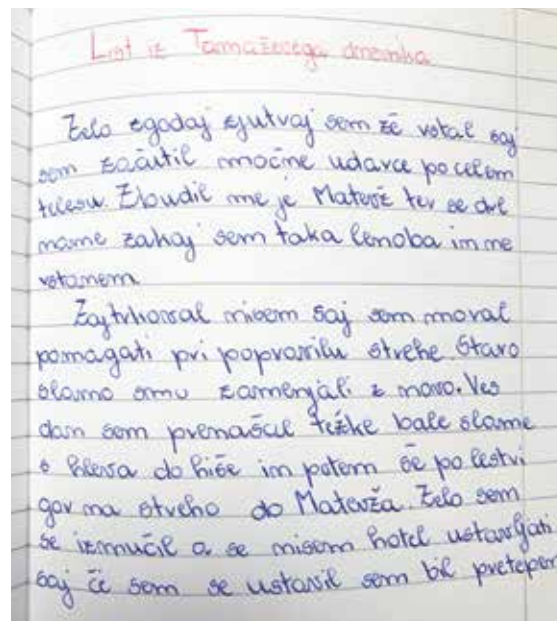
V nadaljevanju prikazujem primera nastalega pisnega izdelka v doživljanja književne osebe – enega nastalega na računalnik, drugega zapisanega na roko. Preverjanje je bilo učencem tudi ovrednoteno oz. so učenci dobili povratno informacijo.

List iz Tomaževega dnevnika (natipkano v Wordu in poslano po e-pošti)

Avtorica: Nina Šadl, učenka 8. a

Tako so zatem pisali še popravo svojih dnevniških zapisov. Prvi primer je primer nastalega besedila po učiteljevi povratni informaciji. Drugi primer je primer, kakor ga je učenec zapisal prvotno (in torej ne po povratni informaciji).

List iz Tomaževega dnevnika (rokopis, od-dan v spletni učilnici)

Avtor: Rene Benkič, učenec 8. a

3.2 Ocenjevanje znanja

Ocenjevanje smo izvedli v skladu z navodili za pisanje ter kriteriji uspešnosti. Vrednotenih je bilo pet področij obnove s spremenjenim koncem: besedilna vrsta, razvijanje teme, oblika in slog ter pravopis.

Pri **besedilni vrsti** je učenec moral zapisati obnovo s spremenjenim koncem in obnoviti del besedila (odlomek iz berila) s svojimi besedami, kjer je upošteval preteklik ter vsebino nadgradil s zahtevnejšimi sestavinami (dramatični sedanjik). **Pri temi** je bilo pomembno, da se učenec sicer navezuje na prebrano besedilo (književni čas, prostor, književne osebe, dogajanje ipd.), vendar dodaja nekaj izvirnega. Učenec mora temo razvijati domiselno ter dodajati nove, presenetljive ideje. Pri **obliki** je učenec moral upoštevati trodelno zgradbo, besedilo členiti na odstavke, pri tem pa tudi vsebino ustrezno razčlenjevati. Pri **slogu** smo upoštevali, da je nastalo besedilo izvirno, večinoma bogato in z različnimi skladijskimi vzorci. Vrednotena pa je bila tudi **jezikovna** in **pravopisna pravilnost** (v besedilu skoraj ni napak – v besedilu so grobe pravopisne in jezikovne napake). Posamezne ravni smo točkovali in poleg opisnega kriterija potem upoštevali tudi številčni kriterij. V skladu z navodili pa smo upoštevali tudi vključenost podatkov o literarnovednem znanju.

Reino Tomaz

Va, ki ome kosto e blani Matos, jmo vadi kato gudo
vazna e uobrig Tomaz. Vaak dom om baal mima
mjogajoga doma, saj dom baal e uso prodajat domoak kua
Vaak om ga maza dme halo je baal eunaj pod
hruato ozo slaboten in adijat. Vpraval om ga halo e
mu hay qad pri Matos. Oajogoni mi je, da slabo, da
ga ozoal dom pretopajo in je oome kosto. Hruat e mi je
edo zommit mehaj, da om kital halo bi ma laho
pomagal, a odel om, da ba to Matos ne ome iseti
saj e mu bo gudo oome o slabo. Ko om ed mima
drug dom om ga baigatal eunaj in mu oipit ma halo,
da mu bom pomagal in ga pomatal mehao vati. Hru
om e postoi o mija in odel dlat poci saj om
ikel, da mehao pocija.

Taho e je ozo slabo, emmenda ova e, da mu
bom mima moit boj oziar, ho bo vidjovet e maho
slabo. Pri vati mima je uopelo mima mja mi opat
mili ozoal. Mima je e har mehaj dni ho me je
prebina mial Matos bo odel, da je Tomaz postat
boj krepak in, da mehaj in veda zato ga bo e boj
prodajat Tomazom om dojubil, da ga bom vati in kot
priat stan pregovor oajuba, dila dila. Neom ga hru
puciti ma cedlu zato om koral moy, e boj prethom
maot, halo bi ga vati.

Între , la care m-am prinsese înainte de a merge
eu, mai , dar se boia într-o prăvălie în mare. Bile și zădărnici.

Ho som mu povedal to morice. Ejstaj som se zdvihol v moe
siev dan a z veľko strachu v odu hako se ho damo zee
odšlo. Tu som mu je čoe mmmel eelo hntro in mapoal je
necú čoe, ja e odpravim po Tomáška. Nestrpim me je
čakal ma dviobu, ho so soj opovrogol veľeje. Hntro som
ga pograbil dat ma hnto in je som tchit hntov so me
moge melle. Tomáška je bilo veé pii mmi doma ja
ke hntoše hnto e je čoeal prepri.

Ejstvo me je bloudil glasev vopoj po vratih, pogledal sem skozi kuno in videl Matosa. Tudi sem morda maj Tomarika odpeljal skozi zadnja vrata in bil bi bil ga. Skrivaj se sem. Sedem odpeljal vata Matosa je vstopil v hišo brez posredstva in jo celo preiskal. Vprašal sem ga kaj pa tati odgovori mi je, da je včeraj vstopil v Tomašev. Odgovori sem mu kot, da mi o tem ni vem in pospremi do vrta. Od takrat naprej Matos več ni prišel v hišo.

Tomažček je od zdaj naprejel čedalje v miru, postal je bolj krepak, da bi ova mu morala oblačiti črna pa mu je še ostajala last, da je bil še bolj neprepoznaven. Že ova bila očelna, da mu nima je voda pimpljala. Tomažček saj svojih otrok nima morala imeti. Tomažček je po enem mesecu spet stopil iz hiše in začel novo delo. Kot majni prvojen otrok.

Imen Tosičev se je rodil leta 1828 v Poljanah nad Škofjo Loko. Šolal se je na Ljubljanski gimnaziji, na Dunaju je končal študij prava. Postal je novinar, pisatelj in romani v katerih je prikazoval predeem življenje v Poljanski dolini.

Črtica vsebuje etimološke besede, običajno opisuje en sam dogodek ali doživetje, zunanjega dogajanja je malo. Črtice človekovo čustveno vzporednice, v njih manjka malo časa.

- Toma zgodbe je težko zbiranje Tomažika, Rakota, pretipanje

Zgodba se odvija doma pri Matereku, medje poseti

Matosē - mairišnēš, vad ac prēpa, mima potpīplējā, vedm
je tepel Tomašha.

Tomažek - je mlč, mič hriv, oviyat, bohoc za svoje žmjenje.
Maturica - je Materežna žena, zelo lena, ne dvži za
Tomažha.

Timče - je sin Matereša in Maružice, vidi pretopa Tomažika, m
opozarja, ima zelo podoben karakter kot njegovi oči.

**Primer nastale obnove s spremenjenim
koncem in vključenim literarnovednim
znanjem**

Avtor: Rene Benkič, učenec 8. a

Zaključek

Pisanje obnov s spremenjenim koncem zahteva od učencev dobro in natančno poznavanje izhodiščnega umetnostnega besedila, za kar je pomembna predhodna natančna obravnava besedila z vsemi vključenimi književnimi prvinami (književne osebe, čas, prostor, dogajanje, tema, motivi, avtor, perspektiva). Po natančni obravnavi lahko sledijo nove naloge v obliki obnov, poustvarjalnih besedil ali obnov s spremenjenim začetkom/koncem. Učenci so obnovo s spremenjenim koncem različno dobro tvorili, odvisno od njihove jezikovne zmožnosti tvorjenja besedila. Prav tako so učenci mogli vključiti nove ideje, torej svojo domišljijo in ustvarjalnost. Taka naloga zahteva od učencev veliko mero jezikovne spretnosti in bralne pismenosti. Na koncu so vključili tudi podatke o avtorju (Ivanu Tavčarju) ter poznavanju literarne vrste, tj. črtice, opredelili so tudi književni prostor ter čas, temo in oznako oseb, kar je od njih zahtevalo globlje poznavanje odlomka. Naloge s spreminjanjem konca odlomka so v okviru faze šolske interpretacije med zadnjimi koraki in spodbujajo učence k vsestranskemu razvoju vseh sporazumevalnih zmožnosti.

Viri in literatura

Dolenc, K. (2019): *Zmožnost obnavljanja besedil v 5. razredu osnovne šole*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta – magistrsko delo.

Honzak, M., Medved Udovič, V., Mohorko, M., Pirih, N. (2005): *Dobro dan, življenje*. Berilo za 8. razred osnovne šole. Ljubljana: Mladinska založba d. d.

Kraker Vogel, Boža (1989): Metodični sistem šolske interpretacije umetnostnega besedila. *Jezik in slovstvo*, let. 35 (št. 4/5): str. 91–98.

Križaj, M. in Bešter Turk, M. (2018): Jezikovni pouk – čemu, kaj in kako? *Priročnik za učitelje in učiteljice slovenščine v osnovni šoli*. Ljubljana: Rokus Klett.

Pavlin Povodnik, M. (1996): *Sporočanje za šolo in vsakdanjo rabo*. Ljubljana: Rokus.

Pečjak, S. (2018): *Je pisanje obnov res tako zahtevno?* Dostopno na <https://dokumen.tips/documents/je-pisanje-obnov-res-tako-zahtevno-mizsgovsiwwwmizsgovsifileadminmizsgovsipageuploadspodrociodraslpdf.html>. 2. 4. 2021.

Učni načrt (2018): Program osnovnošolskega izobraževanja Slovenščina. Slovenščina. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Zavod RS za šolstvo.